

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

G. PITRUZZELLA

представено на 16 май 2019 година(1)

Дело С-31/18

„Електроразпределение Юг“ ЕАД

срещу

Комисия за енергийно и водно регулиране (КЕВР),

заинтересовано лице:

„БМФ Порт Бургас“ ЕАД

(Преюдициално запитване, отправено от Административен съд София-град, България)

„Преюдициално запитване — Вътрешен пазар на електроенергия — Директива 2009/72/ЕО — Член 2, точки 3, 4, 5 и 6 — Понятия за електропреносна и електроразпределителна мрежа — Критерии за разграничение на мрежите — Ниво на напрежение — Собственост върху съоръженията — Свободен достъп на трети страни — Достъп чрез уредба за средно напрежение — Точки на свързване между мрежите“

1. Настоящото дело се отнася до преюдициално запитване, отправено от Административен съд София-град относно тълкуването на член 2, точки 3 и 5 от Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО(2).

2. Отправените от запитващата юрисдикция преюдициални въпроси възникват в рамките на спор между изключителния разпределител на електроенергия в Югоизточна България и дружество, което стопанисва пристанище на концесия и което възнамерява да присъедини мрежата си директно към електропреносната мрежа и поради това да заплаща таксите за мрежовите услуги директно на оператора на тази мрежа.

3. Настоящото дело дава възможност на Съда да предостави важни разяснения относно обхвата на някои основни понятия от Директива 2009/72.

I. Правна уредба

1. Правото на Съюза

4. Член 2 от Директива 2009/72 е озаглавен „Определения“ и гласи:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

[...]

3. „пренос“ означава транспортиране на електроенергия по взаимосвързана система със свръхвисоко и високо напрежение с цел да бъде доставена до крайни клиенти или разпределители, като не се включва доставка;

4. „оператор на преносна система“ означава физическо или юридическо лице, което отговаря за експлоатацията на преносната система, за нейната поддръжка и ако е необходимо — за развитието на преносната система на дадена територия, а където е приложимо — за взаимовръзките на тази система с други системи, както и за осигуряването в дългосрочен план на способността на системата да покрива разумни искания за пренос на електроенергия;

5. „разпределение“ означава преноса на електроенергия по разпределителни системи с високо, средно и ниско напрежение с цел да бъде доставена до клиенти като не се включва доставка;

6. „оператор на разпределителна система“ означава физическо или юридическо лице, отговорно за функционирането на разпределителната система, за нейната поддръжка и ако това е необходимо — за развитието на разпределителната система на дадена територия, а ако е приложимо — за взаимовръзките на тази система с други системи, както и за осигуряването в дългосрочен план на способността на системата да покрива разумни искания за разпределяне на електроенергия“.

2. Българското право

5. Член 86, алинея 1 от Закона за енергетиката (наричан по-нататък „ЗЕ“) (ДВ, бр. 107, 2003 г.) предвижда, че „[п]реносът на електрическа енергия се осъществява от оператора на електропреносната мрежа, получил лицензия за пренос на електрическа енергия и сертифициран [...]“.

6. Съгласно член 88, алинея 1 от ЗЕ „[р]азпределението на електрическа енергия и експлоатацията на електроразпределителните мрежи се осъществяват от оператори на електроразпределителни мрежи — собственици на такива мрежи на обособена територия, лицензирани за извършване на разпределение на електрическа енергия за съответната територия. [...]“.

7. В § 1 от допълнителните разпоредби на ЗЕ (ДВ, бр. 54, 2012 г.) се съдържат следните определения:

„20. „Електропреносна мрежа“ е съвкупност от електропроводи и електрически уредби, които служат за пренос, трансформиране на електроенергията от високо на средно напрежение и преразпределение на електроенергийни потоци. [...]“

22. „Електроразпределителна мрежа“ е съвкупност от електропроводи и електрически уредби с високо, средно и ниско напрежение, която служи за разпределение на електрическа енергия.

[...]

44. „Пренос на електрическа [...] енергия [...]“ е транспортиране на електрическата [...] енергия [...] през преносната мрежа [...];

49. „Разпределение“ е транспортиране на електрическа енергия [...] през разпределителните мрежи“.

II. Факти, главно производство и преюдициални въпроси

8. Дружеството „Електроразпределение Юг“ ЕАД (наричано по-нататък „ЕР Юг“) е титуляр на изключителна лицензия, издадена от българския орган по енергийно и водно регулиране (Комисия по енергийно и водно регулиране, наричана по-нататък „КЕВР“), въз основа на която осъществява дейност по разпределение на електроенергия през разпределителни мрежи за определената в лицензията територия, а именно югоизточна България.

9. Територията, обхваната от лицензията на ЕР Юг, включва района, в който се намират обектите на „БМФ Порт Бургас“ ЕАД (наричано по-нататък „БМФ“), по-специално пристанищните терминали „Бургас Запад“ и „Бургас Изток“, които са отдадени на концесия на БМФ от държавно предприятие. В този район БМФ стопанисва пристанището и предоставя съответни услуги.

10. Обектите на БМФ са присъединени към електроенергийната мрежа посредством електропроводна линия със средно напрежение (20 kV) с наименование „Ново пристанище“, присъединена на ниво средно напрежение към уредба за средно напрежение (също 20 kV) на подстанцията за трансформиране на електроенергия „Рибари“⁽³⁾. Електропроводна линия „Ново пристанище“ е държавна собственост и е предоставена на БМФ в рамките на концесията на посочените по-горе пристанищни терминали. Електрическата подстанция „Рибари“ е собственост на оператора на електропреносната мрежа в България — дружеството „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД (наричано по-нататък „ЕСО“).

11. Електрическата енергия постъпва от преносната мрежа на ЕСО при напрежение 110 kV (високо напрежение) и се преобразува чрез трансформатори № 1 и № 2 в електроенергия със средно напрежение (20 kV), преди да постъпи в уредбата за средно напрежение (20 kV) на подстанция „Рибари“. Средствата за търговско измерване на електрическата енергия, постъпваща от преносната мрежа на ЕСО в разпределителната мрежа на ЕР Юг, са монтирани непосредствено след трансформатори № 1 и № 2, на връзките към уредбата за средно напрежение — килия № 26 и килия № 39 на подстанция „Рибари“. Електропроводна линия „Ново пристанище“ е свързана към закрыта разпределителна уредба за средно напрежение (20 kV) на подстанция „Рибари“ на ниво килия № 44. Тази линия се използва за пренос и снабдяване с електрическа енергия единствено на БМФ.

12. През 2013 г. ЕР Юг и БМФ сключват договор за мрежови услуги, съгласно който ЕР Юг осигурява на БМФ достъп до електроразпределителната мрежа и пренос на електрическа енергия през тази мрежа, с цел снабдяване с електрическа енергия на обектите на БМФ, разположени на територията на пристанище Бургас.

13. Въпреки това, тъй като счита, че обектът му е присъединен директно към електропреносната мрежа, през 2016 г. БМФ едностранно прекратява договора с ЕР Юг и сключва с ЕСО договори за достъп до електропреносната мрежа, за предоставяне на мрежови услуги и за пренос на електрическа енергия с цел снабдяване с електрическа енергия на посочените по-горе обекти на БМФ.

14. Независимо от това, тъй като счита, че обектите на БМФ продължават да бъдат присъединени към електроразпределителната мрежа, ЕР Юг продължава да начислява на БМФ такси за достъп и пренос на електрическа енергия по електроразпределителната мрежа.

15. Поради това БМФ подава жалба до КЕВР, която с решение № Ж-37 от 28 февруари 2017 г. постановява, че след изтичането на срока на предизвестие за прекратяване на договора, ЕР Юг няма право повече да начислява на БМФ такси за достъп и пренос по електроразпределителната мрежа. Мнозинството от членовете на КЕВР приема, че обектите на БМФ са директно присъединени към електропреносната мрежа на ЕСО и че БМФ може да има пряк достъп до тази мрежа. Поради това КЕВР нарежда на ЕР Юг да преустанови начисляването на БМФ на такси за достъп до електроразпределителната мрежа и за пренос на електрическа енергия по тази мрежа и да извърши корекция на начислените такси след изтичане на срока на предизвестие за прекратяване на договора, сключен с БМФ.

16. ЕР Юг обжалва решението на КЕВР пред запитващата юрисдикция.

17. В рамките на производството пред запитващата юрисдикция ЕР Юг твърди, че докато БМФ е присъединено към електроразпределителната мрежа, то не може да прекрати договора за достъп и пренос на електрическа енергия по тази мрежа. В структурата на Директива 2009/72 определящо за разграничението между електропреносна и електроразпределителна мрежа е нивото на напрежение: свръхвисоко и високо напрежение за преносната мрежа и високо, средно и ниско напрежение за разпределителната мрежа. Определението за пренос на електрическа енергия, посочено в § 1, точки 20 и 44 от ЗЕ, не било в съответствие с определението, съдържащо се в член 2, точка 3 от Директива 2009/72, която поради директния си ефект и принципа на предимство на правото на Съюза следвала да се прилага пряко. Това означавало, че предоставянето на мрежови услуги на ниво средно напрежение представлявало дейност по разпределение на електрическа енергия. Операторът на електропреносната мрежа ЕСО нямал право да присъединява клиентите си към електропреносната мрежа със средно напрежение, както и да предоставя мрежови услуги със средно напрежение, тъй като тези дейности попадали в обхвата на услугите по разпределение на електрическа енергия, за които ЕР Юг притежава изключителна лицензия за територията, на която са разположени обектите на БМФ.

18. От друга страна, БМФ поддържа, че обектите му са директно присъединени към електропреносната мрежа чрез подстанция „Рибари“. Поради това, доколкото нито тази подстанция, нито присъединената в нея електропроводна линия „Ново пристанище“ са

собственост на ЕР Юг, те не са част от електроразпределителната мрежа. С оглед на това БМФ счита, че лицензията на ЕР Юг не отговаря на необходимите условия за предоставяне на услуги за достъп и пренос през електроразпределителната мрежа, нито за начисляване на такси за тези услуги.

19. Запитващата юрисдикция отбелязва, че в настоящото дело е необходимо да се определи към коя електроенергийна мрежа — електроразпределителната или електропреносната — са присъединени обектите на БМФ и следователно на кой оператор това дружество трябва да заплаща таксите за мрежови услуги. Поради това запитващата юрисдикция счита, че от решаващо значение е да се определи критерият за разграничение между дейностите по пренос и разпределение на електрическа енергия, както и между понятията „електропреносна мрежа“ и „електроразпределителна мрежа“. Всъщност, ако трябвало се приеме, че нивото на напрежение е единственият критерий за разграничение между тези дейности, то тъй като електропроводна линия „Ново пристанище“ е присъединена в подстанция „Рибари“ на ниво средно напрежение, БМФ би трябвало да заплаща таксите за мрежови услуги на ЕР Юг, което има изключително право да предоставя мрежови услуги на всички клиенти, присъединени на ниво средно напрежение в предвидената в неговата лицензия територия, независимо дали е собственик на съответните съоръжения или не.

20. Запитващата юрисдикция отбелязва също че националният законодател е разграничил електропреносната и електроразпределителната мрежа въз основа на критерия на кого принадлежи собствеността върху електрическите съоръжения — дали на оператора на електропреносната или на оператора на електроразпределителна мрежа. По отношение на нивото на напрежение позицията на националният законодател обаче не е толкова ясна. От определенията по член 2, точки 3 и 5 от Директива 2009/72 обаче следвало, че според законодателя на Съюза единственият релевантен критерий бил нивото на напрежението на транспортираната електрическата енергия, както е потвърдил Съдът в решение от 22 май 2008 г., *cityworks* (C-439/06, EU:C:2008:298).

21. При тези условия запитващата юрисдикция решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Следва ли разпоредбите на чл. 2, т. 3 и т. 5 от Директива 2009/72 да се тълкуват в смисъл, че единственият критерий за разграничение между електроразпределителна и електропреносна мрежа съответно между дейностите „разпределение“ и „пренос“ на електрическа енергия е нивото на напрежение и държавите членки, въпреки свободата си на действие да насочват ползвателите на мрежи към единия или друг вид мрежи (преносна или разпределителна), не могат да въведат като допълнителен критерий за разделянето на дейностите по пренос и разпределение собствеността върху активите, които се ползват за извършването им?

2) При положителен отговор на първия въпрос следва ли потребителите на електрическа енергия, присъединени към електрическата мрежа на ниво средно напрежение, да се третират винаги като клиенти на оператора на електроразпределителната мрежа, лицензиран за съответната територия, независимо от собствеността върху съоръженията, към които електрическите уредби на тези клиенти пряко са присъединени и независимо от договорните отношения, които клиентите имат директно с оператора на преносната мрежа?

3) При отрицателен отговор на първия въпрос, по смисъла и за целите на Директива 2009/72 допустимо ли е съществуването на национални правни норми като тази, съдържаща се в §1, т. 44, във връзка с т. 20 от Допълнителните разпоредби на [ЗЕ], съгласно която разпоредба „пренос на електрическа енергия“ е транспортиране на електрическа енергия през преносната мрежа, а „електропреносна мрежа“ е съвкупност от електропроводи и електрически уредби, които служат за пренос, трансформиране на електроенергията от високо на средно напрежение и преразпределение на електроенергийни потоци? Допустимо ли е при същото условие съществуването на национални правни норми като тази на чл. 88, ал. 1 от ЗЕ: „Разпределението на електрическа енергия и експлоатацията на електроразпределителните мрежи се осъществяват от оператори на електроразпределителни мрежи — собственици на такива мрежи на обособена територия, лицензирани за извършване на разпределение на електрическа енергия за съответната територия?“.

III. Правен анализ

22. Преюдициалните въпроси, отправени до Съда от запитващата юрисдикция, поставят важни проблеми, свързани с тълкуването на различни основни понятия от Директива 2009/72, по-специално понятията „електропреносна мрежа“ и „електроразпределителна мрежа“.

23. Преди да разгледам тези въпроси, считам, че е от полза най-напред да припомня преследваните от тази директива цели в светлината на релевантната практика на Съда.

1. Целите на Директива 2009/72 в светлината на практиката на Съда

24. Директива 2009/72 е приета в рамките на „Третия енергиен пакет“ и, както следва от член 1, установява общи правила за пренос а и разпределението на електроенергия, както и разпоредби относно защитата на потребителите, с оглед на усъвършенстването и интегрирането на конкурентни пазари на електроенергия в Съюза(4).

25. От съображения 3 и 8 от Директива 2009/72 е видно, че тя има за цел постигането на напълно отворен пазар, който позволява на всички потребители да избират свободно своя доставчик и на всички доставчици — да извършват свободно доставки на своите клиенти(5), и в който са гарантирани конкуренцията и доставките на електроенергия на най-конкурентни цени.

26. С оглед на това Директива 2009/72 има за цел също да улесни трансграничния достъп на нови доставчици на електроенергия, което, както е посочено в съображение 5 от Директивата, допринася и за гарантиране на сигурното снабдяване с електроенергия, което е от съществено значение за развитието на европейското общество. С оглед на това Директива 2009/72 си поставя за цел да развие допълнително трансграничните междусистемни връзки.

27. В този контекст осигуряването на недискриминационен и прозрачен достъп до мрежата на справедливи цени представлява необходим елемент за правилното функциониране на конкуренцията и е от първостепенно значение за завършването на вътрешния пазар на електроенергия(6).

28. За постигането на тези цели Директива 2009/72 предвижда разпоредби, които гарантират ефективно правно и функционално отделяне на мрежите от дейностите по производство и доставка, с цел, както е посочено в съображение 9 от нея, да се избегне дискриминация не само в експлоатацията на мрежата, но и в стимулите на вертикално интегрираните предприятия да инвестират адекватно в мрежите си.

29. В този контекст член 2 от Директива 2009/72 съдържа редица определения на използваните в нея основни понятия.

30. Директива 2009/72 не дефинира понятията „електропреносна мрежа“ и „електроразпределителна мрежа“ сами по себе си, но в член 2, точки 3 и 5 дефинира понятията „пренос“ и „разпределение“ на електроенергия. Преносът на електроенергия се определя като „транспортване на електроенергия по взаимосвързана система със свръхвисоко и високо напрежение с цел да бъде доставена до крайни клиенти или разпределители, като не се включва доставка“. Разпределението на електроенергия, от друга страна, се определя като „пренос на електроенергия по разпределителни системи с високо, средно и ниско напрежение с цел да бъде доставена до клиенти, като не се включва доставка“. Съгласно член 2, точка 19 от посочената директива понятието „доставка“ трябва да се разбира като продажба на електроенергия на клиенти(7).

31. От посочените по-горе определения на понятията „пренос“ и „разпределение“ Съдът извежда определенията на понятията „преносна мрежа“ и „разпределителна мрежа“. Така, от една страна, Съдът определя преносната мрежа като свързана мрежа, която служи за транспортване на електроенергията със свръхвисоко и високо напрежение, предназначена да бъде продадена на крайни потребители или на разпределители, а от друга страна, определя разпределителната мрежа като мрежа, която служи за пренос на електроенергия с високо, средно или ниско напрежение, предназначена да бъде продадена на потребители на едро или на крайни потребители(8).

32. Следователно, що се отнася до естеството на преносните и разпределителните мрежи и до количеството електроенергия, пренасяно чрез посочените мрежи, Съдът отбелязва, че единствено напрежението на електроенергията представлява критерий за разграничение между преноса и разпределението и релевантен критерий за определяне дали дадена мрежа е преносна или разпределителна по смисъла на тази директива(9).

33. Въз основа на тези определения Съдът, от друга страна, изключва релевантността на други критерии за определяне дали дадена мрежа попада или не в приложното поле на Директива 2009/72, като например датата, на която е създадена мрежата или обстоятелството, че тя е предназначена за собствено потребление и се управлява от частно образувание, като към нея са свързани ограничен брой производствени и потребителски единици, или размера на мрежата(10).

34. От тези съображения следва, че мрежи те, които служат за пренос, от една страна, на електроенергия със свръхвисоко и високо напрежение с цел да бъде доставена до крайни клиенти или разпределители, или, от друга страна, на електроенергия с високо, средно и ниско напрежение с цел да бъде продадена на крайни клиенти, трябва да се считат съответно за „преносни мрежи“ или „разпределителни мрежи“, попадащи в приложното поле на Директива 2009/72(11).

35. В това отношение Съдът е уточнил, че макар Директива 2009/72 да оставя на държавите членки свобода на преценка относно нейното прилагане, и следователно относно начините, по които те могат да постигнат поставените от нея цели, държавите членки във всеки случай са длъжни да гарантират спазването на принципите и структурата на тази директива в нейното приложно поле. С други думи, когато се прилага Директива 2009/72, държавите членки не могат да изключат от предвидените в нея разпоредби елементи или аспекти, попадащи в нейното приложно поле, свързани с организацията и функционирането на електроенергийния сектор(12).

36. Съдът изразява този принцип по-специално по отношение на определянето на разпределителна мрежа по смисъла на Директива 2009/72 и подчертава, че държавите членки не могат да включат мрежи, които попадат в приложното поле на Директива 2009/72, в категория разпределителни мрежи, различна от изрично предвидените в тази директива, с цел да им предоставят непредвидени в нея изключения(13). Това съображение е приложимо mutatis mutandi към преносните мрежи(14).

37. От тази посочената практика следва, че що се отнася до електроенергийните мрежи, които се квалифицират като преносни или разпределителни мрежи по смисъла на Директива 2009/72, независимо от свободата на преценка, оставена от директивата на държавите членки, не може да съществуват „сиви зони“, т.е. мрежи, които се квалифицират като преносни или разпределителни мрежи по смисъла на Директива 2009/72, но спрямо които по избор на държавите членки не се прилага правната уредба, предвидена в нея.

38. Що се отнася по-конкретно до достъпа до преносните и разпределителните мрежи, Съдът многократно е подчертавал, че свободният достъп на трети страни до тези мрежи, гарантиран съгласно член 32, параграф 1, първо и второ изречение от Директива 2009/72(15), представлява една от основните цели на тази директива(16), както и една от съществените мерки, които държавите членки са длъжни да вземат, за да се завърши вътрешният пазар на електроенергия(17).

39. С оглед на значението на принципа на свободен достъп до преносните или разпределителните мрежи, предоставената на държавите членки съгласно член 32, параграф 1 от Директива 2009/72 в съответствие с член 288 ДФЕС свобода на преценка за приемане на необходимите мерки за прилагането на система за достъп на трети страни до преносните и разпределителните мрежи, изобщо не им позволява да се отклоняват от посочения принцип, освен в случаите, в които тази директива предвижда изключения или дерогации(18).

40. Достъпът на трети страни до преносните и разпределителните мрежи във всеки случай трябва да се основава на обективни, недискриминационни и прозрачни критерии, както и на оповестени преди влизането им в сила тарифи, а не на собствено усмотрение(19).

41. Съдът също така подчертава, от една страна, тясната връзка между правото на достъп и свободата на потребителите да избират своите доставчици, и от друга страна, съответната свобода на всички доставчици да доставят електроенергия на своите клиенти, което е характерно за напълно отворения пазар. В действителност, за да се гарантира, че привилегированите потребители могат свободно да избират своите

доставчици, последните трябва да имат достъп до преносните и разпределителните мрежи, които транспортират електроенергията до потребителите(20).

42. Свободният избор на доставчика обаче не е пряко свързан с вида на мрежата, към която потребителят е присъединен. Съдът уточнява, че тази свобода на избор се гарантира и от това, че доставчикът ги присъединява към преносна или разпределителна мрежа(21).

43. Съдът отбелязва, че държавите членки обаче запазват свобода на действие, за да насочат ползвателите на мрежи към единия или другия вид мрежи, при условие че мотивите за тези действия не са дискриминационни и са налице обективни съображения(22). В това отношение обаче Съдът признава важността на желанието да не се допусне големи потребители да се присъединяват направо към преносни мрежи, което би довело до понасяне на тежестите във връзка с разпределителните мрежи единствено от малките потребители и следователно до увеличение на цените на електроенергията, което може да обоснове задължението за приоритетно присъединяване към разпределителна мрежа(23).

44. Накрая следва още да се отбележи, че в решението от 28 ноември 2018 г., *Solvay Chimica Italia* и др. (C-262/17, C-263/17 и C-273/17, EU:C:2018:961), Съдът пояснява, че дадена затворена разпределителна система по смисъла на член 28 от Директива 2009/72 не е и не може бъде освободена от задължението за предоставяне на свободен достъп на трети страни, предвидено в член 32, параграф 1 от посочената директива(24).

45. В светлината на всички изложени по-горе съображения пристъпвам към разглеждането на трите преюдициални въпроса, поставени от запитващата юрисдикция.

2. По преюдициалните въпроси

1. По първия преюдициален въпрос

46. Първият преюдициален въпрос е разделен на две части.

47. В първата част запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали разпоредбите на член 2, точки 3 и 5 от Директива 2009/72 трябва да се тълкуват в смисъл, че единственият критерий за разграничение между електропреносна и електроразпределителна мрежа и съответно между дейностите по разпределение и пренос на електрическа енергия е нивото на напрежение.

48. Във втората част на първия преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали държавите членки могат да въведат като допълнителен критерий за разграничение между дейността по пренос (и преносната мрежа) и дейността по разпределение (и разпределителната мрежа) собствеността върху активите, които се ползват за извършването им.

1) По възможността държавите членки да предвидят допълнителни критерии по отношение на напрежението за разграничение между електропреносна и електроразпределителна мрежа

49. От изложените в точки 30—32 по-горе съображения следва, че що се отнася до правния режим, който се прилага към електроенергийните мрежи съгласно Директива 2009/72, в нея е предвидено основно разграничение между преносна мрежа и разпределителна мрежа.

50. Както е посочено в тези точки, Директива 2009/72 не определя сама по себе си понятията „електропреносна мрежа“ и „електроразпределителна мрежа“. Съдът обаче извежда определенията на тези понятия от определенията на дейностите „пренос“ и „разпределение“, съдържащи се в член 2, точки 3 и 5 от тази директива, чиито разпоредби запитващата юрисдикция моли да бъдат тълкувани.

51. От определенията, посочени в точка 31 по-горе, е видно, че и двете понятия „преносна мрежа“ и „разпределителна мрежа“ имат обективен характер, т.е. се отнасят до самите мрежи, а не до субекта, който ги експлоатира, и се основават на два критерия: един строго обективен, а именно нивото на напрежението — свръхвисоко и високо напрежение за преносната мрежа, и високо, средно и ниско напрежение за разпределителната мрежа — и друг, който е функционален, свързан с функцията, изпълнявана от всяка от двата вида мрежи в организацията и функционирането на електроенергийната система, а именно транспортирането на електроенергия, съответно с цел да бъде доставена до крайни потребители или разпределители — за преносната мрежа, и с цел да бъде продадена на потребители на едро или на крайни потребители — за разпределителната мрежа.

52. Що се отнася до първия критерий, а именно нивото на напрежение то, както беше посочено в точка 32 по-горе, Съдът неотдавна отново потвърди, че по отношение на *естеството* на преносните и разпределителните мрежи по смисъла на Директива 2009/72 и *количеството електроенергия*, пренасяно чрез посочените мрежи, единствено напрежението на електроенергията представлява критерий за разграничение между преноса и разпределението и релевантен критерий за определяне дали дадена мрежа е преносна или разпределителна по смисъла на тази директива.

53. От друга страна, що се отнася до втория критерий, а именно функционалния, следва да се отбележи, че двата вида мрежи изпълняват различни функции в организацията и функционирането на електроенергийния сектор.

54. Всъщност преносните мрежи служат за транспортиране на електроенергия на далечни разстояния, от електроцентралите за производство до местата на използване. Става въпрос за мрежи, които по необходимост са значителни по размер и по принцип са взаимосвързани между различните държави членки, и по които се транспортира електроенергия със свръхвисоко или високо напрежение, с цел да се сведат до минимум загубите по време на транспортирането.

55. Разпределителните мрежи изпълняват от своя страна различна функция. Те служат за доставяне на електроенергия на клиентите по правило с цел собствено потребление. По принцип те се характеризират с по-малък размер, обикновено са изградени на местно равнище и повсеместно, за да достигнат ползвателите или крайните потребители. Те се характеризират също с по-ниско ниво на напрежение от това на преносната мрежа, което се налага както от съображения за безопасност, т.е. за намаляване на риска от токов удар в близост до населените места, така и за

присъединяване към мрежата на крайните битови и промишлени потребители, които обикновено разполагат с връзки със ниско и средно напрежение.

56. Преносните и разпределителните мрежи са свързани помежду си на нивото на електрически подстанции, в които електроенергията, постъпваща със свръхвисоко и високо напрежение от преносната мрежа, се трансформира в средно напрежение, за да може да бъде разпределена чрез разпределителната мрежа. Тези електрически подстанции представляват точки на взаимно свързване на мрежите и обикновено съдържат компоненти за високо напрежение, наречени първична мрежа, и компоненти за средно и ниско напрежение, наречени вторична мрежа.

57. В този контекст следва да се отговори на въпроса, с който запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали Директива 2009/72 позволява на държавите членки да въведат в националното си законодателство за транспонирането ѝ допълнителни критерии за разграничение между преносна и разпределителна мрежа.

58. В това отношение, на първо място, следва да се отбележи, че понятията „преносна мрежа“ и „разпределителна мрежа“, изведени от Съда от определенията в Директива 2009/72, не съдържат никакво препращане към националното право на държавите членки и трябва да се разбират като самостоятелни понятия от правото на Съюза, които в това си качество трябва да се тълкуват еднакво на територията му и по начин, който гарантира постигането на целите на Директивата, припомнени в точки 24—28 по-горе.

59. На второ място, отбелязвам, че е особено важно да се направи точно разграничение между дейността по пренос (и преносната мрежа) и дейността по разпределение (и разпределителната мрежа) на електроенергия, тъй като Директива 2009/72 предвижда различни правни режими за преноса и разпределението, както и различни отговорности за операторите на съответните мрежи. Това означава също така, че е необходимо това разграничение да има еднакво значение във всички държави членки.

60. Макар, както Комисията правилно посочва, Директива 2009/72 да не въвежда пълна и изчерпателна хармонизация на всички уредени в нея аспекти(25) и следователно оставя на държавите членки свобода на преценка по отношение на най-подходящите начини за постигане на поставените от нея цели, при все това считам, че тя установява някои основни понятия, чието значение трябва задължително да бъде еднакво, за да бъдат постигнати тези цели.

61. Сред тези понятия несъмнено са и понятията „пренос“ и „разпределение“ на електроенергия по смисъла на член 2, точки 3 и 5 от посочената директива, от които Съдът е извел понятията „преносна мрежа“ и „разпределителна мрежа“. Тези понятия всъщност играят основна роля в системата на самата директива.

62. В това отношение следва да се отбележи, че Директива 2009/72 предвижда съгласувана система, състояща се от свързани помежду си понятия, за да се постигнат целите, които законодателят на Съюза е възнамерявал да преследва с приемането ѝ. В този контекст считам, че ако се допусне държавите членки да променят основни понятия като „пренос“ и „разпределение“, на които се основава структурата на самата директива, би довело до нееднаквото прилагане на тези понятия и произтичащата от

това разпокъсаност на правната уредба, която би застрашила постигането на тези цели, и по-специално на основната цел за създаването на вътрешен пазар на електроенергия.

63. С оглед на тези съображения считам, че член 2, точки 3 и 5 от Директива 2009/72 трябва да се тълкуват в смисъл, че напрежението е критерият за разграничение между преноса и разпределението на електроенергията, като наред с изпълняваната от съответната мрежа функция то е и релевантният критерий, за да се определи дали дадена мрежа представлява преносна или разпределителна мрежа по смисъла на тази директива.

64. Следователно държавите членки не могат да предвиждат в националната си правна уредба допълнителни критерии за разграничение на електропреносна от електроразпределителна мрежа. Независимо от това Директива 2009/72 оставя на държавите членки известна свобода на действие при прилагането на тези понятия, при условие че не се засягат целите, преследвани от Директивата, например чрез определяне на границите, съответстващи на различните нива на напрежение (свръхвисоко, високо, средно и ниско).

65. В това отношение е необходимо също да се отбележи, че както следва от определенията за „оператор на преносна система“ и „оператор на разпределителна система“ по член 2, точки 4 и 6 от Директива 2009/72, както операторът на преносната мрежа, така и операторът на разпределителна мрежа могат да отговарят за съответните връзки между мрежите. От това определение следва, че Директива 2009/72 предоставя на държавите членки възможност да определят от коя мрежа са част точките на свързване между преносните и разпределителните мрежи, като подстанциите за трансформиране на електроенергия, посочени в точка 56 по-горе — от преносната или от разпределителната.

2. По изискването операторът на разпределителната мрежа да е собственик на активите, използвани за осъществяване на дейността по разпределение

66. От предложения в предходните точки отговор на първата част на първия преюдициален въпрос следва, че тъй като държавите членки не могат да въведат никакъв допълнителен критерий спрямо напрежението и функцията за разграничаване на преносните и разпределителните мрежи, на втората част на същия въпрос следва да се отговори в смисъл, че държава членка не може да въведе в своето национално законодателство като допълнителен критерий за разграничение между тези мрежи собствеността на оператора върху активите, използвани за осъществяване на съответната дейност.

67. Считам обаче, че втората част на първия преюдициален въпрос заслужава по-задълбочен анализ.

68. В систематиката на Директива 2009/72 изискването операторът на дадена мрежа да е собственик на активите, използвани за осъществяване на съответните дейности, т.е. по правило да е собственик на мрежата, не се счита за критерий за разграничение между дейностите по пренос и разпределение, а следователно и между двата вида мрежи. Това изискване представлява по-скоро субективно условие, свързано с правния режим на субектите, които могат да бъдат разглеждани или определени като оператори на двата вида мрежи. Всъщност то се отнася до правното положение на оператора на

мрежата по отношение на използваните за дейността активи, и по-специално по отношение на мрежата.

69. В това отношение следва да се отбележи, че самата Директива 2009/72 предвижда в член 17, параграф 1, буква а) като необходимо изискване за независимите оператори на преносни мрежи собствеността върху преносната мрежа и другите активи, необходими за дейността по пренос.

70. Тази разпоредба е част от разпоредбите на Директива 2009/72, които имат за цел да гарантират, че действително е налице отделяне на дейностите по снабдяване и производство от експлоатацията на мрежата(26).

71. Директива 2009/72 не предвижда такова изискване за оператора на електроразпределителната мрежа(27).

72. В член 26, параграф 1 от Директивата се предвижда само че когато операторът на разпределителна мрежа е част от вертикално интегрирано предприятие, не съществува „задължение за отделяне на собствеността върху активите на оператора на разпределителна система от вертикално интегрираното предприятие“, като съгласно параграф 2, буква в) от същия член е необходимо само „операторът на разпределителна система [...] да има ефективни права за вземане на решения, независимо от интегрираното електроенергийно предприятие, по отношение на активи, необходими за експлоатацията, поддръжката или развитието на мрежата“.

73. В този контекст, тъй като българското национално законодателство, и по-специално член 88, алинея 1 от ЗЕ, предвижда изискването операторите на електроразпределителните мрежи да са собственици на тези мрежи, въпросът, който възниква, е да се провери дали налагането на такова изискване е в съответствие с Директива 2009/72.

74. В това отношение считам, че по принцип разпоредба от националното право, която предвижда, че операторът на електроразпределителната мрежа трябва да бъде собственик на тази мрежа, сама по себе си не противоречи на смисъла на Директива 2009/72. Разглеждана абстрактно, тя, изглежда, съответства на преследваните от нея цели, тъй като се вписва в логиката за способстване на разделението между различните равнища на дейност в електроенергийния сектор. В този смисъл такава разпоредба от националното право разпростира действието на вече предвиденото от Директивата изискване за оператора на преносната мрежа, спрямо оператора на разпределителната мрежа.

75. Поради това считам, че по принцип въвеждането в национална правна уредба на изискването активите, с които се осъществява дейността по разпределение, да бъдат собственост на оператора на разпределителната мрежа, попада в рамките на свободата на преценка, която Директива 2009/72 предоставя на държавите членки за прилагането ѝ.

76. При все това все пак е необходимо въвеждането в националното право на такова субективно изискване към оператора на разпределителната мрежа на практика да не застрашава в конкретния случай постигането на целите, преследвани от Директива

2009/72, като националната юрисдикция трябва да провери това обстоятелство във всеки отделен случай.

77. В това отношение изглежда уместно да се направят някои забележки.

78. На първо място, както е посочено в точки 35—37 по-горе, правната уредба на Директивата трябва да се прилага спрямо преносните и разпределителните мрежи в тяхната цялост. Ето защо не може да съществуват „сиви зони“, т.е. части от електроенергийна мрежа, които се квалифицират като преносни или разпределителни мрежи по смисъла на Директива 2009/72, но спрямо тях не се прилага предвидената в нея правна уредба. Директива 2009/72 не предвижда „*tertium genus*“ по отношение на разграничението между преносната и разпределителната мрежа и приема, че нейните разпоредби се прилагат спрямо цялата електроенергийна мрежа.

79. От това следва, че в случай че дадена електроенергийна мрежа се квалифицира като разпределителна съгласно критериите за напрежение и функция, посочени в точка 31 и точка 51 и сл. по-горе, спрямо нея трябва да се прилага предвидената в Директива 2009/72 правна уредба относно разпределението, независимо от прилагането на евентуално предвиденото в националното законодателство допълнително изискване за собственост.

80. Всъщност предоставянето на възможност за изключване на части от мрежата от обхвата на Директива 2009/72 чрез прилагане на евентуални допълнителни критерии, предвидени в националното законодателство, би подкопало основите на системата на Директива 2009/72 и би накърнило преследваните от нея цели, т.е. създаването на единен пазар на електроенергия, свободния достъп за трети страни и сигурността на доставките.

81. Ето защо според мен не е съвместимо с разпоредбите на Директива 2009/72 тълкуване на националното право, по силата на което *de iure* от понятието за разпределителна мрежа са изключени всички активи и всички мрежи, които не са собственост на разпределителя, независимо от тяхното квалифициране като разпределителни мрежи съгласно критериите от Директива 2009/72. От това следва, че мрежа, която служи за транспортиране на електроенергия с високо, със средно или с ниско напрежение, предназначена да бъде продадена на потребители на едро или на крайни потребители, представлява разпределителна мрежа по смисъла на Директива 2009/72 и следователно спрямо нея се прилага предвидената в Директивата уредба, независимо дали тя е собственост на оператора на разпределителната мрежа или не.

82. На второ място, въвеждането на законово изискване операторът на разпределителната мрежа да е собственик на тази мрежа не трябва да накърнява основната цел на Директива 2009/72 за създаване на напълно отворен пазар, в който конкуренцията е гарантирана. По-специално въвеждането на такова изискване би могло да създаде нещо като правна пречка за навлизане в електроразпределителния сектор, с риска на собственика на разпределителната мрежа да се предостави *de iure* нещо като вечен монопол върху разпределението на определена територия.

83. Всъщност, ако собствеността върху разпределителната мрежа е задължително изискване, предвидено *ex lege* за извършване на дейности по разпределение в даден район, то тогава само собственикът на тази мрежа може да бъде определен за оператор

на мрежата и е възможно да не се предвидят процедури за обществени поръчки за възлагане на стопанисването ѝ, което, при липсата на каквато и да било конкуренция, води до риск от намаляване на стимулите за собственика на мрежата за повишаване на нейната ефективност.

84. Запитващата юрисдикция следва впрочем да провери дали в конкретния случай това е така в контекста на разглежданата национална правна уредба.

85. С оглед на всички изложени по-горе съображения според мен следва да се заключи, че разпоредбите на Директива 2009/72 по принцип допускат национална правна уредба, която предвижда като допълнително субективно изискване за оператора на разпределителната мрежа той да е собственик на тази мрежа, при условие че прилагането на това допълнително изискване, предвидено в националната правна уредба, не пречи на постигането на преследваните от Директивата цели, което националната юрисдикция трябва да установи конкретно във всеки отделен случай.

3. По третия преюдициален въпрос

86. С третия преюдициален въпрос, който според мен трябва да се разгледа преди втория(28), запитващата юрисдикция по същество пита Съда дали са съвместими с Директива 2009/72 национални правни разпоредби, от една страна, като съдържащата се в § 1, точки 20 и 44 от Допълнителните разпоредби на ЗЕ, която определя понятията „електропреносна мрежа“ и „пренос на електрическа енергия“, и от друга страна, като разпоредбата на член 88, алинея 1 от ЗЕ, която предвижда, че дейността по разпределение и експлоатация на разпределителната мрежа се осъществява само от собственика на тази мрежа.

87. Отговорът на третия преюдициален въпрос следва пряко от отговорите, които предложих на първия въпрос.

88. По отношение на съвместимостта с Директива 2009/72 на национални правни норми като съдържащите се в § 1, точки 20 и 44 от Допълнителните разпоредби на ЗЕ, от точка 65 по-горе следва, че член 2, точки 4 и 6 от Директива 2009/72 предоставя на държавите членки възможност да преценят дали точките на свързване между преносните и разпределителните мрежи — като електрическите подстанции, посочени в точка 56 по-горе, които трансформират електроенергията от свръхвисоко или високо напрежение в средно напрежение — са част от преносната или разпределителната мрежа. От това следва, че Директива 2009/72 допуска национални правни норми, които предвиждат, че електропреносната мрежа включва съвкупност от електропроводи и електрически уредби, предназначени за транспортиране на електроенергия и за трансформиране на електроенергията от високо на средно напрежение(29).

89. По отношение на съвместимостта с Директива 2009/72 на национална правна разпоредба като член 88, алинея 1 от ЗЕ, тя ясно следва от точка 85 по-горе.

4. По втория преюдициален въпрос

90. С втория преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали разпоредбите на Директива 2009/72 трябва да се тълкуват в смисъл, че потребителите на електрическа енергия, присъединени към електрическата мрежа на

ниво средно напрежение следва да се третира винаги като клиенти на оператора на електроразпределителната мрежа, лицензиран за съответната територия, независимо от собствеността върху съоръженията, към които тези клиенти са пряко са присъединени, и независимо от договорните отношения, които клиентите имат директно с оператора на преносната мрежа.

91. Този преюдициален въпрос възниква във фактическа обстановка, при която електропроводна линия със средно напрежение, свързваща клиента към електроенергийната мрежа (електропровод „Ново пристанище“, попадащ в обхвата на концесията на БМФ), е присъединена към уредбата за средно напрежение на подстанция за трансформиране на електроенергия, собственост на оператора на електропреносната мрежа (подстанция „Рибари“, собственост на ЕСО).

92. От изложените по-горе съображения следва, че в такава ситуация фактът, че свързването се осъществява на ниво средно напрежение, сам по себе си не означава непременно, че въпросният клиент е присъединен към разпределителната мрежа.

93. Всъщност от точка 56 по-горе е видно, че свързването на клиента може да се осъществи на ниво уредба за средно напрежение, която е част от електрическа подстанция. Съгласно националната правна уредба на държавата членка, която, както е посочено в точки 65 и 88 по-горе, разполага със свобода на преценка в това отношение, тази подстанция би могла да е част от преносната мрежа.

94. В такъв случай, въпреки че е свързан към електроенергийната мрежа на ниво средно напрежение, клиентът би бил свързан пряко към преносната мрежа, до която съгласно член 32 от Директива 2009/72 би имал право на свободен достъп в съответствие с критериите, указани от Съда и разгледани в точки 38—43 по-горе. В такъв случай мрежовите услуги биха се предоставяли на този клиент от оператора на преносната мрежа.

95. Запитващата юрисдикция трябва впрочем да провери дали в конкретния случай това е така. По-конкретно, запитващата юрисдикция следва да установи дали уредбата за средно напрежение, към която е свързана електропроводна линия „Ново пристанище“ представлява вътрешен елемент за средно напрежение на подстанция „Рибари“ (който е част от вторичната мрежа на тази подстанция) — какъвто, изглежда, е случаят въз основа на описанието, направено от запитващата юрисдикция в акта за преюдициално запитване — или напротив, тази уредба представлява външен елемент на системата за трансформиране на подстанция „Рибари“, който е част от структурата на разпределителната мрежа.

96. В първия случай клиентът ще бъде свързан — макар и на ниво средно напрежение — пряко към преносната мрежа, като мрежовите услуги ще му бъдат предоставяни от оператора на тази мрежа и следователно той ще бъде клиент на този оператор. Обратно, във втория случай потребителят ще бъде свързан към разпределителната мрежа, като мрежовите услуги ще бъдат предоставяни от оператора на разпределителната мрежа, на когото трябва да се счита, че е клиент, независимо кой е собственик на съоръжението, към което клиентът е свързан.

97. И накрая считам, че по отношение на електропроводната линия за средно напрежение „Ново пристанище“ е уместно да се допълни още, че от акта за

преюдициално запитване е видно, че тя се използва изключително за снабдяване на БМФ с електроенергия. Ако случаят не е такъв(30), възниква проблемът за евентуалното ѝ квалифициране като затворена разпределителна мрежа по смисъла на член 28 от Директива 2009/72, ако са изпълнени предпоставките за такава квалификация, или евентуално просто като разпределителна мрежа. Във всеки случай от съображенията, изложени в точки 35—37 и 78—81 по-горе, следва, че в случай че тази линия за средно напрежение се използва за снабдяване на клиенти, различни от БМФ, спрямо нея в никакъв случай не може да не се прилага правната уредба, предвидена в Директива 2009/72, тъй като тази линия трябва да се квалифицира като разпределителна мрежа.

98. В светлината на изложените по-горе съображения на втория преюдициален въпрос трябва да се отговори в смисъл, че от тълкуването на член 2, точки 3—6 от Директива 2009/72 следва, че потребителите на електроенергия, присъединени към електрическата мрежа на ниво средно напрежение, не трябва непременно винаги да се третираат като клиенти на оператора на електроразпределителната мрежа, лицензиран за съответната територия, а националната юрисдикция, като вземе предвид всички релевантни обстоятелства от правна и фактическа страна, трябва да прецени дали тези клиенти са присъединени към електрическа подстанция, която е част от преносната мрежа, или са присъединени към разпределителната мрежа, независимо от собствеността върху съоръжението, към което клиентите са присъединени. В първия случай този потребител трябва да се счита за клиент на оператора на електропреносната мрежа, докато във втория случай той трябва да се счита за клиент на оператора на електроразпределителната мрежа.

IV. Заключение

99. Въз основа на всички изложени по-горе съображения, предлагам на Съда да отговори на поставените от Административен съд София-град въпроси, както следва:

„1) Член 2, точки 3 и 5 от Директива 2009/72 трябва да се тълкува в смисъл, че напрежението на електроенергията представлява критерият за разграничение между преноса и разпределението на електроенергия, като то е и релевантният критерий, наред с изпълняваната от съответната мрежа функция, за да се определи дали дадена мрежа е преносна или разпределителна по смисъла на тази директива. Следователно държавите членки не могат да предвиждат в националната си правна уредба допълнителни критерии за разграничение на електропреносна от електроразпределителна мрежа. Независимо от това държавите членки разполагат с известна свобода на действие при прилагането на тези понятия, при условие че не се засягат целите, преследвани от Директивата, например чрез определяне на границите, съответстващи на различните нива на напрежение (свръхвисоко, високо, средно и ниско). Съгласно член 2, точки 4 и 6 от Директива 2009/72 държавите членки са свободни също така да определят от коя мрежа са част точките на свързване между преносните и разпределителните мрежи, като подстанциите за трансформиране на електроенергия — от електропреносната или от електроразпределителната.

2) Разпоредбите на Директива 2009/72 по принцип допускат национална правна разпоредба, която предвижда като допълнително субективно изискване за оператора на разпределителната мрежа той да бъде собственик на тази мрежа, при условие че прилагането на това допълнително изискване, предвидено в националната правна

уредба, не пречи конкретно на постигането на преследваните от Директивата цели, което националната юрисдикция трябва да установи във всеки отделен случай.

3) Разпоредбите на Директива 2009/72 допускат национална правна норма, която предвижда, че електропреносната мрежа включва съвкупност от електропроводи и електрически уредби, предназначени за транспортиране на електроенергия и за трансформиране на електроенергията от високо на средно напрежение.

4) Член 2, точки 3—6 от Директива 2009/72 трябва да се тълкува в смисъл, че потребителите на електроенергия, присъединени към електрическата мрежа на ниво средно напрежение, не следва непременно винаги да се третират като клиенти на оператора на електроразпределителната мрежа, лицензиран за съответната територия, а националната юрисдикция, като вземе предвид всички релевантни обстоятелства от правна и фактическа страна, трябва да прецени дали тези клиенти са присъединени към електрическа подстанция, която е част от преносната мрежа, или са присъединени към разпределителната мрежа, независимо от собствеността върху съоръжението, към което клиентите са присъединени. В първия случай този потребител трябва да се счита за клиент на оператора на електропреносната мрежа, докато във втория случай трябва да се счита за клиент на оператора на електроразпределителната мрежа“.

1 Език на оригиналния текст: италиански.

2 ОВ L 211, 2009 г., стр. 55.

3 От акта за преюдициално запитване следва, че обектите на БМФ в пристанище Бургас са присъединени към електроенергийната мрежа и чрез две други електропроводни линии: линия „Коми“ и линия „Парова централа“. Тези две електропроводни линии обаче не са предмет на висящия пред запитващата юрисдикция спор.

4 Вж. в тази връзка решение от 28 ноември 2018 г., Solvay Chimica Italia и др. (С-262/17, С-263/17 и С-273/17, ЕУ:С:2018:961, т. 27). На 30 ноември 2016 г. Комисията публикува предложение за преработване на Директивата (вж. СОМ(2016) 864 окончателен (текст на български език от 23 февруари 2017 г. СОМ(2016) 864 окончателен/2).

5 Вж. в тази връзка решение от 28 ноември 2018 г., Solvay Chimica Italia и др. (С-262/17, С-263/17 и С-273/17, ЕУ:С:2018:961, т. 55).

[6](#) Вж. в тази връзка по отношение на предишната Директива 2003/54/ЕО решения от 22 май 2008 г., *citiworks* (C-439/06, EU:C:2008:298, т. 40—44), и от 9 октомври 2008 г., *Sabatauskas* и др. (C-239/07, EU:C:2008:551, т. 31).

[7](#) Решение от 28 ноември 2018 г., *Solvay Chimica Italia* и др. (C-262/17, C-263/17 и C-273/17, EU:C:2018:961, т. 28) и по аналогия решение от 22 май 2008 г., *citiworks* (C-439/06, EU:C:2008:298, т. 45).

[8](#) Вж. по отношение на Директива 2003/54 решение от 22 май 2008 г., *citiworks* (C-439/06, EU:C:2008:298, т. 46). Вж. също решение от 28 ноември 2018 г., *Solvay Chimica Italia* и др. (C-262/17, C-263/17 и C-273/17, EU:C:2018:961, т. 29).

[9](#) Пак там, съответно т. 48 и 30.

[10](#) Решение от 28 ноември 2018 г., *Solvay Chimica Italia* и др. (C-262/17, C-263/17 и C-273/17, EU:C:2018:961, т. 31 и 35).

[11](#) Вж. в този смисъл решение от 28 ноември 2018 г., *Solvay Chimica Italia* и др. (C-262/17, C-263/17 и C-273/17, EU:C:2018:961, т. 37).

[12](#) Този принцип е ясно изведен в решения от 22 май 2008 г., *citiworks* (C-439/06, EU:C:2008:298, т. 44, 49 и 55) и от 28 ноември 2018 г., *Solvay Chimica Italia* и др. (C-262/17, C-263/17 и C-273/17, EU:C:2018:961, т. 48 и 51), относно достъпа на трети страни и категоризацията на електроенергийните мрежи, предвидени в Директивата. Вж. в тази връзка бележка под линия 25 по-долу.

[13](#) Решение от 28 ноември 2018 г., *Solvay Chimica Italia* и др. (C-262/17, C-263/17 и C-273/17, EU:C:2018:961, т. 48).

[14](#) Вж. в този смисъл, във връзка с Директива 2003/54, решение от 22 май 2008 г., *citiworks* (C-439/06, EU:C:2008:298, т. 49 *in fine*).

[15](#) Член 32, параграф 1 от Директива 2009/72, озаглавен „Достъп на трети страни“, предвижда, че „[д]ържавите членки осигуряват прилагането на система за достъп на трети страни до преносните и разпределителните системи въз основа на публикувани тарифи, приложими за всички привилегирани клиенти и прилагани обективно и без дискриминация между ползвателите на системата“.

[16](#) Решение от 9 октомври 2008 г., Sabatauskas и др. (C-239/07, EU:C:2008:551, т. 46).

[17](#) Вж. накрая решение от 28 ноември 2018 г., Solvay Chimica Italia и др. (C-262/17, C-263/17 и C-273/17, EU:C:2018:961, т. 54 и цитираната съдебна практика).

[18](#) Решение от 28 ноември 2018 г., Solvay Chimica Italia и др. (C-262/17, C-263/17 и C-273/17, EU:C:2018:961, т. 56).

[19](#) Решение от 9 октомври 2008 г., Sabatauskas и др. (C-239/07, EU:C:2008:551, т. 46).

[20](#) Вж. решения от 22 май 2008 г., citiworks (C-439/06, EU:C:2008:298, т. 43), от 9 октомври 2008 г., Sabatauskas и др. (C-239/07, EU:C:2008:551, т. 33) и от 28 ноември 2018 г., Solvay Chimica Italia и др. (C-262/17, C-263/17 и C-273/17, EU:C:2018:961, т. 55).

[21](#) Вж. решение от 9 октомври 2008 г., Sabatauskas и др. (C-239/07, EU:C:2008:551, т. 43), и т. 41 от заключението на генералния адвокат Kokott по същото дело (EU:C:2008:344).

[22](#) Решение от 9 октомври 2008 г., Sabatauskas и др. (C-239/07, EU:C:2008:551, т. 47).

[23](#) Решение от 9 октомври 2008 г., Sabatauskas и др. (C-239/07, EU:C:2008:551, т. 48).

[24](#) Точка 59.

[25](#) Относно преценката на обстоятелството дали предвидената с Директива 2009/72 хармонизация е изчерпателна или не, вж. по аналогия съображенията на генералния адвокат Sharpston в точка 28 и сл. от заключението по дело FENS (C-305/17, EU:C:2018:536). В това отношение вж. също точка 23 и сл. от съответното решение от 6 декември 2018 г., FENS (C-305/17, EU:C:2018:986), както и т. 50 от заключението на генералния адвокат Szpunar по дело Renerga (C-238/17, EU:C:2018:571).

[26](#) Вж. в тази връзка съображение 11 от Директива 2009/72.

[27](#) Този избор на законодателя се дължи на факта, че както е видно от съображение 26 от Директива 2009/72, на равнището на разпределителната мрежа рискът от дискриминация по отношение на достъпа на трети страни и на инвестициите е по-малък в сравнение със съществуващия риск на равнището на преносната мрежа.

[28](#) Запитващата юрисдикция иска да се отговори на третия преюдициален въпрос, ако отговорът на първия преюдициален въпрос е отрицателен, а на втория въпрос — ако отговорът на първия е положителен. Въпреки това, с оглед на предложените от мен отговори на първия преюдициален въпрос, за да се даде полезен отговор на запитващата юрисдикция, според мен е необходимо да се отговори на всички отправени от нея преюдициални въпроси.

[29](#) Според мен не е необходимо да се взема отношение по частта от § 1, точка 20 от Допълнителните разпоредби на ЗЕ относно преразпределението на електроенергийните потоци, която, изглежда, не е предмет на въпросите, поставени пред запитващата юрисдикция.